

Принцип усності, який визначає форму спілкування учасників процесу, на жаль, не закріплено у главі 2 КПК, проте аналіз його норм дає змогу стверджувати про його застосування. Оскільки усна форма спілкування робить можливим безпосереднє вивчення доказів, свідчень учасників процесу, то вимогу про усність закріплено у ст. 23 КПК, у якій також закріплено принцип безпосередності дослідження показань, речей і документів.

Отже, аналіз норм чинного КПК України свідчить про його відповідність загальнолюдським і загальноправовим принципам, несуперечність нормам Конституції України та низки міжнародних договорів. Ураховуючи це, можна стверджувати, що українські законодавці, розробляючи нових кримінальних документів, рухається шляхом інтеграції України в європейську правову систему, яка будується на принципах верховенства права, законності, визнання людини найвищою соціальною цінністю, демократичності та гласності.

Обльозова О.
ХНПУ ім. Г. С. Сковороди

РОЗВИТОК КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

Над пошуком розв'язання так званої Української справи – проблеми побудови української державності та законодавства – працювало чимало поколінь українців. Її започаткували ще учасники Кирило-Мефодіївського товариства й розвинули М. Драгоманов, М. Грушевський. Сучасні вчені-юристи В. Гончаренко, О. Копиленко, В. Кульчицький, М. Стахов, О. Ярмиш та ін. зробили суттєвий внесок у дослідження проблем розвитку конституційного законодавства періоду Центральної Ради. Навколо Центральної Ради як у свідомості громадськості, так й у літературі нагромадилося безліч міфів і пліток, щоб розібратися в них, потрібен не один рік і не один дослідник.

Центральну Раду утворено 4 березня 1917 р. Основу її становили середні й заможні селяни, у липні 1917 р. вона поповнилася національними меншинами. Центральна Рада спершу вважала головною метою відродити національну державність у формі автономії України у складі Росії.

Універсали Центральної Ради як акти конституційного характеру було прийнято за різних часів за різних соціально-економічних і політичних умов.

Перший Універсал проголошував суверенність українського народу (віднині ми самі будемо творити наше життя), створення й діяльність українського парламенту – Усенародних українських зборів, які формуються шляхом загального, рівного, прямого й таємного голосування. Право видавати закони Універсал надавав тільки Всенародним українським зборам. Другий універсал завершувався утвердженням твердої віри, що українська демократія, яка наділила нас своєю волею, разом з революційним урядом докладе всіх своїх зусиль, щоб довести край, Україну до остаточної перемоги революції. Третій універсал як акт конституційного характеру задекларував день виборів до українських Установчих зборів – вищого законодавчого органу республіки (на 27 грудня 1917 р).

10 листопада 1917 р. прийнято Закон про створення суду в Україні іменем Української Народної Республіки, на основі якого передбачалося побудувати нову судову систему. Отже, з перших днів проголошення Третім Універсалом Української Народної Республіки Центральна Рада розпочала законодавче забезпечення державного будівництва. Ухвалена 29 квітня 1918 р. Конституція УНР увійшла в історію конституційного права як «Статут про державний устрій, права і вольності Української Народної Республіки». Вона складалася із 8 розділів і 83 статей.

На жаль, Конституція УНР так і не діяла в Українській державі тому, що саме в цей день в Києві відбувся переворот і до влади на німецько-австрійських багнетах прийшов гетьман Павло Скоропадський, тобто було поставлено крапку в недовгій історії Центральної Ради. Але за цей короткий час вона зуміла побудувати своєрідну систему конституційного законодавства.

Не випадково В. Винниченко назвав Універсали «першими виразними словами української державності». Усі чотири Універсали, видані Центральною Радою, по суті, були конституційними актами УНР, які спиралися на концепцію правової держави. Це були правові документи у формі звернення до українського народу, у яких викладено програму боротьби за українську державність.